

7.3 Lyhyen aikavälin kilpailukyvyen eteenpäin katsova arviointi

Käytettävissä olevan määrärahan yläraja: 100 000 €

Aikajänne: 05/2019 – 05/2020

Tietotarpeen tausta ja tarvekuvaus perusteluineen:

Hyvinvointivaltion ylläpitäminen ja kehittäminen sekä kansalaisten hyvinvoinnin edistäminen tarvitsevat suorituskykyisen taloudellisen pohjan. Pienen avotalouden kohdalla keskeinen osa talouden menestystä on sen kansainvälinen kilpailukyky. Raha- ja valuuttaliiton jäsenmaalla kilpailukyvyen merkitys vielä korostuu, kun korkojen ja valuuttakurssin mahdollisuudet talouden tasapainottajina ovat vähäisemmät kuin itsenäisen rahapolitiikan talouksilla.

Lyhyellä, muutaman vuoden aikajänteellä, talouden rakenteet ovat annettuja. Silloin talouden ulkoiselle menestykselle keskeistä ovat mm. palkat, (nimelliset tai reaaliset) valuuttakurssit, verot sekä muut kotimaiset hinnat ja kustannustekijät, usein suhteessa muihin maihin.

Hankkeessa on syytä aluksi pohtia, mitä lyhyen aikavälin kilpailukyvyllä tarkoitetaan ja miten sitä pitäisi mitata, esimerkiksi suorituskykyisen taloudellisen pohjan näkökulmasta. Talouden suorituskykyä voitaisiin pitää esimerkiksi ulkoisista shokeista puhdistettua BKT:n, arvonlisän tai viennin kasvua ja tarkastella, miten kilpailukykyyn liittyvät muuttujat pystyvät sitä selittämään ja ennustamaan.

Voidaan esimerkiksi ajatella, että kun kilpailukyky on kohdallaan, talouden kehitys on tasapainoisella uralla ja talous palautuu tasapainouralleen suhteellisen nopeasti siihen kohdistuneiden shokkien jälkeen. Liian heikko kilpailukyky johtaisi muun muassa viennin markkinaosuuksien menetykseen ja hitaaseen toipumiseen shokeista ja liian vahva kilpailukyky palkkojen ja kotimaisten hintojen nousuun, kunnes talous olisi palannut tasapainouralleen.

Lyhyen aikavälin kilpailukykyä on perinteisesti mitattu mm. tuotannon yksikkökustannuksilla, yksikkötyökustannuksilla, viennin markkinaosuuden muutoksilla ja vientiyritysten kannattavuudella. Kansantalouden ulkoista tasapainoa mitataan perinteisesti vaihtotaseella. Kilpailukyvyen arviointi perustuu usein historiallisen aineiston "taustapeiliin".

Kuitenkin esimerkiksi tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikunnan palkanmuodostuksen seurantaraportissa selvitetään ansioiden, hintojen ja ostovoiman sekä kilpailukyvyen kehitystä ja kehitysnäkymiä. Toimikunta hyödyntää arvioissaan valtiovarainministeriön ja komission suhdanneennusteita ja muun muassa laskee palkansaajakorvausten ja työntekijäkohtaisen tuottavuuden suhteen avulla suhteelliset nimelliset yksikkötyökustannukset sekä samassa valuutassa lasketut suhteelliset yksikkötyökustannukset. Jälkimmäinen indikaattori ottaa huomioon Suomelle relevanttien kilpailijamaiden kustannuskehityksen ja valuuttakurssien vaikutukset. Näiden indikaattoreiden kykyä selittää tai ennustaa viennin menestystä tai talouden suorituskykyä ei kuitenkaan ole selvitetty.

Taloustieteessä ei ole konsensusta siitä, mikä olisi ideaalinen kilpailukyvyen mittari, koska kullakin muuttujalla on etunsa ja puutteensa. Tässä hankkeessa keskeistä on systematisoida lyhyen aikavälin kilpailukyvyen empiirinen ymmärtäminen ja seuranta.

Tarjouksessa voidaan myös esittää vaihtoehtoisia tapoja arvioida kansantalouden lyhyen aikavälin (muutaman vuoden) menestystä sekä sen mittaamista ja ennustamista.

Hankkeessa tulisi selvittää, mitkä muuttajat ovat keskeisiä kilpailukyvyn seurannassa ja ennustamisessa, miksi näihin muuttujiin päädyttiin, millaisella taloustieteellisellä mallilla Suomen talouden ulkoista menestystä voidaan selittää ja, ennen kaikkea, miten sen tulevaa kehitystä voitaisiin parhaiten ennustaa.

Tutkimuskysymykset:

- Miten talouden lyhyen aikavälin kilpailukyvyn ja menestyksen systematisointi pitäisi tehdä?
- Millaisella viitekehyksellä ja empiirisellä mallilla Suomen lyhyen aikavälin kilpailukykyä ja sen kehitystä on syytä arvioida ja ennustaa?
- Mitä tiheästi päivittyviä aikasarjoja olisi käytettävä kilpailukyvyn seurannassa ja ennustamisessa ja miten niitä tulisi seurannassa ja ennustamisessa käyttää?
- Kuinka luotettavasti kilpailukykyä tai talouden menestymistä voidaan ennustaa?

Yhteydet hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan, valtioneuvoston strategioihin ja muuhun selvitys- ja tutkimustoimintaan:

Talous-, elinkeino-, työllisyys- ja muun rakennepolitiikan tueksi ja politiikkatoimien mitoituksen avuksi olisi tarpeen ymmärtää paremmin kilpailukyvyn mahdollista tulevaa lähivuosien kehitystä, jolloin erittäin keskeistä on kilpailukyvyn tai talouden ulkoisen menestyksen ennustaminen.

Tuottavuuslautakunta aloitti toimintansa syksyllä 2018. Lautakunta on riippumaton asiantuntija, jonka tehtävänä on arvioida Suomen talouden tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Hankkeen tarkoituksena on tuottaa tietoa ja mahdollisuuksien mukaan seuranta- ja ennustevälineitä paitsi ministeriöiden myös tuottavuuslautakunnan työn tueksi. Painoa annetaan sille, että hankkeen lopputuote olisi otettavissa käyttöön kilpailukyvyn toistuvassa seurannassa ja ennustamisessa ja että lopputuotetta voidaan tarpeen mukaan päivittää ja edelleen kehittää.

Selvitys- ja tutkimustoiminta:

Pajarinen, Mika, Petri Rouvinen, Ilkka Ylhäinen (2017) Onko IMD:n ja WEF:n kilpailukykyraporteista politiikanteon tueksi? [Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 51/2017](#)

Rakenteellinen kilpailukyky, valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan [hanke](#) (käynnissä)

Raportointi:

Hanke tuottaa yhtenäisen viitekehyksen, jonka avulla voidaan arvioida ja ennustaa Suomen talouden ulkoisen menestystä ja arvioida lyhyen aikavälin tuottavuuden, kasvun ja kilpailukyvyn edellytyksiä. Raportissa selvitetään seuranta- ja ennustemenetelmän luotettavuus ja tarkkuus.